

Univerzitet Crne Gore
Fakultet za sport i fizičko vaspitanje
Nikšić

Studijski smjer – Sportsko novinarstvo, III godina

Predmet – Radijsko novinarstvo

Predmetni nastavnik – Dr sci. Miomir Maroš

Radio – izražajna sredstva

- Tehnološke razlike među medijima (štampa, novinske agencije, radio i televizija) uslovile su razlike u okviru novinarske profesije
- Jedinstvene karakteristike – profesionalni i etički standardi, ali specifičnosti proističu iz auditivne dimenzije radija
- Podstaći maštu
- Koristiti zvukove da bi se slušaocima pružila prilika da zamisle događaj
- Istovremenost događaja i informacija – slušaoci mogu biti obaviješteni dok događaj traje

Radio – izražajna sredstva

- **Zvuk** – osnovno izražajno sredstvo radija
- Govor, plač, smijeh, galama, muzika, fijuk vjetra, pljusak kiše, udar groma, talasi vode, buka motora, škripa kočnica, pucanj oružja...i tišina !
- Svi zvukovi koji se nalaze u svakodnevnom životu, u prirodi, dio su događaja i pojava o kojima obavještavamo javnost
- Način korišćenja zavisi od teme i žanra
- Neke novinarske forme koriste govor, a neke cjelokupan spektar zvukova koji se mogu zabilježiti

Radio – izražajna sredstva

- **Govor** je najvažniji u sazvučju koje se može čuti na radiju, njegov primarni kod, materijalizacija jezika
- Osnovno komunikaciono sredstvo, iako je dominantna muzika na radiju sada
- Govor – osnovno, najjasnije, najcjelovitije sredstvo formulisanja informacija, poruka, sadržaja
- Radio nema sliku i govor mu je bazično sredstvo artikulacije poruka
- „Različitom visinom, jačinom glasa, uz osobenu boju, korištenje pauza, mijenjanjem ritma i tempa govora, radijski diskurs u stanju je iskazati veliki raspon mogućih značenja, što teoretičari određuju kao konotativnost govora.“ (Baraković, Mahmutović, 2013:16)

Radio – izražajna sredstva

- **Jezik**
- *Sažet, jezgrovit, racionalan* – naročito u najkraćim novinarskim formama – vijest i izvještaj
- *Sa što manje riječi* saopštiti ono što je važno
- *Kratko i jasno, bez previše detalja*
- „Novinarski radio jezik je *jasan, razumljiv, nedvosmislen*, bez suvišnih riječi, metafora i ostalih izražajnih sredstava koji mogu da otežaju razumljivost.“
- Radio je *efemeran* medij, čija *trenutnost* i *kratkotrajnost* informacije, ne dopuštaju da se slušalac duže bavi sadržajem i značenjem primljene poruke !

Radio – izražajna sredstva

- **Imena sagovornika**, učesnika u programu – prvo funkcija, pa ime i prezime
- Rodno senzitivni jezik za žene
- Ako je neko poznat, može i samo prezime, kao npr. državnik
- **Brojevi** – zaokruživanje na najpribližnju veličinu i tako omogućiti veću jasnoću – *oko pet milijardi ili više od pet milijardi*
- **Skraćenice** – samo opštepoznate saopštavati – UNESCO, UNICEF, OEBS
- Za druge – izgovoriti cijeli naziv

Radio – izražajna sredstva

- Po Baraković i Mahmutović („Osnovi radio novinarstva, Tuzla, 2013), osnovna izražajna sredstva radija su – *govor, muzika, zvučni efekti i tišina*.
- ***Muzika***
- Mnogi slušaoci radio slušaju uglavnom zbog muzike
- Izražajno sredstvo, programski sadržaj
- Lokalne radio stanice imaju obično muzičko govorni format
- Vrsta muzike koju emituje radio određuje tip slušaoca

Radio – izražajna sredstva

- **Zvučni efekti** – pozadinski tonovi za ilustraciju
- *Orson Vels* je 1938. godine izazvao pravu paniku u SAD adaptacijom drame „*Rat svjetova*“, u vidu kontakt emisije, drama koja oponaša invaziju vanzemaljaca putem zvučnih efekata, što je veliki broj građana povjerovao
- *Andre Sachs*, 1978, radio drama „*Ravage*“ (*Osveta*), traje 30 min. Drama se sastojala isključivo od zvučnih efekata i muzike
- Zvučni efekti značajni u umjetničkom, ali i u informativnom programu.

Radio – izražajna sredstva

- **Tišina – pauza** – odsustvo zvuka na radiju, što ima simboličko značenje
- Neverbalno sredstvo koje razdvaja programske sadržaje, a u umj.programu ima dramaturšku i vizuelnu funkciju
- Postepeno smanjenje zvukova do tišine (fade out) ilustruje promjenu scene, ambijenta, vremena zbivanja
- Nagli prekid zvuka koji se postepeno pojačava (fade in) i biva opet naglo prekinu, najavljuje nešto dramatično i neočekivano ili rasplet situacije
- Korišćenje zvučnih pauza stimuliše maštu slušalaca, ako je pravovremeno i funkcionalno
- Preduga pauza šalje drugu poruku – nestanak struje ili teroristički napad.